

PAPER DETAILS

TITLE: BİR HZ. HÜSEYİN ÂSİĞİ: SON ASRIN MEÇHUL SAIRLERİNDEN BAHREDDÎN VE DÎVÂNINDAKİ KERBELÂ MERSİYELERİ

AUTHORS: Kamil Ali GIYNAS

PAGES: 121-148

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2580446>

BİR HZ. HÜSEYİN ÂŞİĞİ: SON ASRIN MEÇHUL ŞAİRLERİNDEN BAHREDDİN VE DÎVÂNINDAKİ KERBELÂ MERSİYELERİ

Kamil Ali GIYNAŞ*

Özet

Mersiye, ölenin veya kaybedilen değerlerin ardından onu öven ve kaybının üzüntüsünü ifade eden şiirlerin genel adıdır. Türk edebiyatında ölenin kaybindan duyulan üzüntüyü dile getirmek, o kişinin iyi taraflarını anlatmak, ona karşı şairin ilgisini ifade etmek, kadere rıza göstermek, dünyanın geçiciliğini vurgulamak ve ölünün yakınlarını sabır ve metanete davet etmek gibi hususların ele alındığı bu lirik şiirlerin, din ve devlet büyükleriyle yakın akrabalar yanında özellikle Hz. Hüseyin ve Kerbelâ şehitleri için yazıldığı görülmektedir. Hz. Hüseyin'in şehit edilişini anlatan Kerbelâ mersiyesi, Kerbelâ olayının gerçekleştiği tarihten bu yana İslam dünyasında birçok şair tarafından yazılmıştır. Kerbelâ mersiyesi, divanlarda ve başka eserler içinde yer almaktadır. Bu yazıda, 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyılın ilk yarısında ömür sürdüğü anlaşılan Bahreddin'in bilinen tek nüshası M. Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinde yer alan divanındaki değişik nazım şekillerinde kaleme alınmış yirmi sekiz Kerbelâ mersiyesi tanıtılacaktır. Şiirlerinde Bahreddin'le birlikte Bahrî mahlasını da kullanan şairin, şiirlerinden Şabâniyye tarikatine mensubiyeti anlaşılacakla beraber mersiyesinde Hz. Hüseyin'e büyük bir sevgi beslediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bahreddin, Bahreddin divanı, Kerbelâ, mersiye, Kerbelâ mersiyesi

AN ADMIRER OF ST. HUSSEİN: KERBELA DIRGES IN DIWAN OF BAHREDDIN ONE OF THE UNKNOWN POETS OF THE LAST CENTURY

Abstract

Dirge is general name of poem after a decedent to express sadness of a valuable thing or to commend them. In Turkish literature, it is seen that lyric poems is written for religion and state leader, also especially Hz. Hussein and martyrs of Kerbelâ, to express regret the loss of the deceased, to explain aspects of that person's best interest for him, to express the poet, to show consent the destiny of the world, emphasize the transience, patience and fortitude to invite relatives of the deceased. Kerbelâ dirges describing the seizure of a martyr of Hz. Hussein, are written by a lot of poets from the date on which the Kerbelâ event occurred in the world of Islam. Kerbelâ dirges are located at diwans and other works. In this article,

* Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kırşehir/Türkiye, kagiynas@gmail.com

twenty eight Kerbelâ dirges at the Bahreddîn diwan, which are unique copies in M. Fatih Köksal's personal library, will be introduced. Bahreddîn lived between the second half of the 19th century and the first half of the 20th century. He wrote poems under the pseudonym Bahrî and Bahreddîn, and he belongs to Shabaniyye sect. These dirges have been written by the poet with a great love for St. Hussein.

Keywords: Bahreddîn, diwan of Bahreddîn, Kerbelâ, dirge, Kerbelâ dirges

Giriş

Asırlardır bütün Müslümanları derinden etkileyen ve Hicri 10 Muharrem 61 (Miladi 10 Ekim 680) tarihinde meydana gelen Kerbelâ hadisesi¹ edebiyatımızda geniş bir şekilde işlenmiştir. Kerbelâ mersiyeleri², makteller³ ve muharremiyeler⁴ Kerbelâ hadisesi etrafında teşekkül etmiş edebî eserlerdir.

Mersiye; Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında özellikle ölenin veya kaybedilen değerlerin ardından onu öven ve kaybının üzüntüsünü terennüm eden şiirlerin genel adıdır (Toprak, 2004: 215).

Kerbelâ mersiyeleri, İslam tarihinin önemli bir olayı durumunda olan Hz. Hüseyin'in şehit edilmesini konu edinen mersiyelerdir. Arap edebiyatında H. 61'deki bu olayı hemen takip eden zamanlarda söylenmeye başlayan mersiyeler, İran edebiyatında Şiiliğin resmî mezhep olarak kabul edildiği XVI. yüzyıldan itibaren görülür. Türk edebiyatında ise İran edebiyatına göre daha önce (XV. yüzyıl) yazılan Kerbelâ mersiyeleri vardır (Çağlayan, 1997: 72).

Bu yazıda Bahreddîn isimli şairin divanındaki Kerbelâ mersiyeleri muhteva yönünden incelenecek ve mersiyelerin metnine yer verilecektir.

A. Bahreddîn Kimdir?

Şairin kimliği hakkında kaynaklarda hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Şiirlerinden Halveti olduğu, Halvetiliğin Şabaniyye koluna mensup olduğu anlaşılmaktadır. Divân'daki 46. şiirde Halvetilerin özellikleri anlatılmaktadır ve şiirin redifi de "Halvetilerdir" dir:

Bülbül-i şeydâ Halvetilerdir

Hem gül-i ra' nâ Halvetilerdir (46/1)

Şair, birkaç beyitte Şabân-ı Velî'den "pirimiz" ve "pîrim" şeklinde bahsetmekte (94/9, 208/1), ayrıca Dîvân'daki 78 ve 79. şiirlerde Şabânîlerin vasıflarını anlatmaktadır. "Şabânîler" redifli şiirin matla beyti şudur:

Kün fe-kânîñ hûkmüne fermân olur Şa' bânîler

Ol sarây-ı vaḥdete mihmân olur Şa' bânîler (78/1)

Dîvân'da şairin Şeyh Şabân-ı Velî'ye mensubiyetini gösteren pek çok işaret bulmak mümkündür (133, 173, 260. Şiirler).

Bahredden hakkında ulaşılabilen tek yazılı kaynak Abdülbaki Gölpınarlı'nın *Alevî Bektaşî Nefesleri* isimli eseridir. Eserin sonunda, şairin Dîvân'ında da yer alan bir şiiri vardır: Gölpınarlı'nın da eserinde yer verdiği (Gölpınarlı 1992: 327) hece ölçüsüyle yazılmış şiirin ilk dördlüğü şöyledir:

Bilmem ne óÂl oldu baña

Sen ben miyim ben sen misiñ

CÂn maóv oldu cÂnÂn beúÂ

Sen ben miyim ben sen misiñ

B. Dîvân

Dîvân'ın tespit edilebilen tek nüshası M. Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinde Yz. 27, D. 2 numarada kayıtlı bulunmaktadır.

Nüsha tavsifi:

295x210 mm, 235x165 mm ölçülerinde, sırtı gri bez kaplı kapakları ebrulu, çizgili büyük boy deftere, 45 yaprakta, 25 satırlı, başlıklar yeşil, yazılar siyah mürekkeple ve rik'a hatla yazılmış. Kırmızı mürekkeple çift sütun üzerine cedvelli. 1b yüzündeki "Dîvân-ı Bahreddin" başlığı yeşil ve kırmızı renkli çiçek-yaprak bezeme-siyle mihrabiye tarzında süslenmiş. Deftere sayfa numaraları verilmiştir. Dîvân'ın sonunda "Pek muhterem Hamdi Beg ağabegime hediye-i nâcizânem olmak üzere 20 Nisan 944" ibaresi ve altında bir imza bulunmaktadır. Dîvân metninden sonra "Mürşidlerin Evsâfı Hakkında Mühim Menkıbe" başlığı altında tasavvufi bazı kelimeler mevcuttur.

Baş: Hamdü li'llah besmeleyle bed' oldı ibtidâ

Nokta-i bâdan zuhûr itdi kitâb-ı Kibriyâ

Son: Mustafâ ismim visâl buldum bu dem Halıkıma

Yazdı bu târihi Bahreddîn gulâm-ı Halvetî

Eserin vikaye yaprağında “Dîvân-ı Bahreddîn, Müstensihî: İsmâ’il Nu’mân, 1359 Bursa” kaydı yer almaktadır. Dîvân’ın sonunda “Pek muhterem Hamdi Beg ağabegime hediye-i nâcizânem olmak üzere 20 Nisan 944” ibaresi ve altında bir imza bulunmaktadır.

Eserde toplam 298 şiir yer almaktadır. Şair bazı şiirlerinde “Bahreddîn” bazı-
larında ise “Bahrî” mahlasını kullanmaktadır. Eserde göze çarpan önemli bir husus
şiirlerin çoğunda aruz hatalarının olduğudur⁵.

Bahreddîn Dîvânı’nda yirmi sekiz adet Kerbelâ mersiyesi bulunmaktadır⁶.
Ayrıca şairin mersiye olarak kabul edilemeyecek bazı şiirlerinde de ehl-i beyte olan
sevgisinin ne kadar derin olduğu görülmektedir.

C. Dîvân’daki Kerbelâ Mersiyelerinin Muhtevâsı

Dîvân’daki Kerbelâ mersiyelerine bakıldığında genellikle hadisenin meydana
geldiği Muharrem ayına değinildiği görülmektedir. Muharrem ayı mersiyelerde Mu-
harrem, mâh-ı Muharrem, Muharrem mâhı, şehr-i mâtem şeklinde belirtilmektedir:

MÂh-ı Muóarrem yine tÂzelendi derd ü àam

MÂtem-i şÂh-ı şehîd ile cihÂn ùoldu tÂmÂm (10/1)⁷

Gönül âlûde oldu derd ü gâmla şehr-i mâtemde

Siyâh-ı hüzün ü hicrân şardı etrâfımı bu demde (16/1)

Şair, birçok yerde Kerbelâ’da yaşananları adeta orada kendisi de varmış gibi
anlatmıştır. Ayrıca, bu hadisenin anlatılamayacağını, kalemin yazmaktan âciz oldu-
ğunu, hikmetinin ancak Allah tarafından bilineceğini de söyler:

Ben dedim bu mâddenîñ tafşîlini eyle beyân

Dedi Bahrî ħarf u şavtla fehm olunmaz mâ-cerâ (1/5)

Harf ü şavt u ‘ akl u fıkır bu nükteyi olmaz muhîṭ
Bu muşîbet hikmetin ancak bilir Rabbü’l-vedūd (2/3)

Mersiyelerde en çok işlenen konulardan biri Hz. Hüseyin’in Kerbelâ’da susuz bırakılmasıdır (3/4, 4/7, 9/7, 11/4, 15/2). Hatta bir beyitte Fırat’a bile hayâsız denilmiş ve kıyamete kadar kan aksın ve ondan kimse içmesin şeklinde beddua edilmiştir:

Vermedi bir kaçre suyu ol Fırât-ı bî-hayâ
Haşre dek tâ kan aksın içmesin andan bir er (5/3)

C. 1. Yas

Mersiyelerde dikkati çeken hususlardan biri de şairin Kerbelâ vakasından derin bir ıstırap duyduğudur. Acıdan şairin arz ve sema, arş ve yer başına zindan olur, vücut mülkü baştan başa yanar, kebaba döner, çâk çâk olur, gece gündüz kan ağlar, nâle ve feryâdı arşa erişir, inlemesi ve ağlaması halkı rahatsız eder, bağı kan olur, ehl-i beytin âhından mecnun döner, cihânı gözü görmez, vücudu umman olur, varlığı al kana boyanır, gözü bir an rahat uyku görmez, yediği katran içtiği hamîm (çok sıcak, kaynar nesne) olur, vs.:

Âh bugün neş’e-i sūzāna oldum mübtelâ
Başıma zindân olur arz u semâ ‘ arş u şerâ (1/1)

Bu Bahreddîn derd ile kanlar döker dem-be-dem
Ehl-i beyt hakkı için rahm eyle hayru’l-enâm (10/7)

O mazlûm ehl-i beytiñ zârını Bahrî tıyar her an
Anıñçün her ta‘âm kaçrân u meşrûbât hamîm oldu (19/5)

Şair başkalarını da yas tutmaya teşvik eder:

Sever iseñ Muştafâ’yı
Hamse-i Âl-i ‘ Abâyı
Tut mâtem-i Kerbelâ’yı

Şâh Hüseyin'im ne hâldedir (4/10)

Mersiyelerde şairin yanı sıra cansız varlıklar da yas tutar. Ehl-i beytin sûzuna cihân yanar, arş-ı a'lâ kan döker, cümle kâinat mâtem tutar, yer ve gök kan ağlar, semâvât u zemîn inler, âsumân ağlar, kevn ü mekân inler, arş ve kürs durmadan ağlar:

Ehl-i beyt Âh feryÂd eyler

èArş kürs ùurmaz aâlar

Ol ôÂk nice úarÂr eyler

ŞÂh Óüseyin'im ne óÂldedir (4/4)

C. 2. Övgü

Mersiyelerde, övülen kişilerin başında Hz. Hüseyin gelmektedir. Hz. Hüseyin; Hakk'ın nûru yüzünde zâhir, Muhammed Mustafâ'nın göz sevinci, Şâh-ı şehîd, müminlerin rehberi, şehidlerin serdarı, yektâ-yı kudret, dürr-i pâk-i Mustafâ vs. şeklinde övülmektedir.

Hz. Hüseyin ile birlikte, Hz. Muhammed, Hz. Fatma, Hz. Hatice ve On İki İmam çeşitli vasıflarla övülmektedir:

Vechiñde ôÂhir nÿr-ı Óaú ceddiñ Muóammed yÂ Óüseyin

Óaú içindir *lÂ raybe fih* saña muóabbet yÂ Óüseyin

Òayru'n-nisÂdır maèdeniñ gevherisiñ ŞÂh Óaydar'ın

Faòr-i resÿldur rehberiñ cÂhiñ velÂyet yÂ Óüseyin (14/1-2)

C. 3. Dua ve Beddua

Mersiyelerde, Hz. Hüseyin'in ve yanındakilerin şehit edilmesinden duyulan üzüntüden dolayı duadan çok beddua yer almaktadır. Dua edilen beyit:

Bu Baḥreddin derd ile kanlar döker dem-be-dem

Ehl-i beyt ḥaḳḳı için raḥm eyle ḥayru'l-enâm (10/7)

Beddua edilen kişilerin başında Yezid gelmektedir. Ayrıca, Yezid'in kavmine, ona tabi olanlara, ceddine, İbni Ziyâd'a ve İbni Sa'd'a da beddua edilmektedir:

Laènet saña úavmine âad hezÂr hem ceddine

Hevâ-yı nefse uyup úaâd etdiñ maôlýmÂna (15/7)

Rÿz şeb ibni ZiyÂd'la ibni Saèd'a laènet

Bu òuâÿâa mübtelÂyım YÂ Óüseyn-i KerbelÂ (17/8)

C. 4. Adı Geçen Kişiler

Mersiyelerde en çok adı geçen kişi şüphesiz Hz. Hüseyin'dir. Onunla birlikte Hz. Muhammed, Hz. Hatice, Hz. Fatma, dört halife, On İki İmam (1. İmam Ali el-Murtazâ 2. Hasan el-Hulk er-Rızâ 3. Hüseyin Şâh-ı Şehîd-i Kerbelâ 4. Ali Zeynel Âbidîn 5. Muhammed Bâkır 6. Cafer es-Sâdık 7. Mûsâ Kâzım 8. Ali Rızâ 9. Muhammed et-Takî 10. Ali en-Nakî 11. Hasan el-Askerî 12. Muhammed Mehdi) ismen, on dört masum ise “çârdeh ma'sûm” şeklinde diğer İslâm büyükleri olarak anılırlar.

Kötü olarak anılan kişilerin başında Yezîd gelmektedir. Kötü olarak anılan diğer kişiler: Kufe valisi İbni Ziyâd (İbni Mercân olarak da geçmekte), ordu komutanı Ömer bin Sa'd, Valiyi Hz. Hüseyin'e saldırması için tahrik eden, Hz. Hüseyin'e ilk saldıranlardan ve yanındakileri de ısrarla saldırmaları için tahrik eden Şimr.

Sonuç

Bu çalışmayla, şiirlerinden Şabâniyye tarikatine mensup olduğu anlaşılan ve kimliği hakkında kaynaklarda hiçbir bilgiye rastlanılmayan Bahreddin'in, divanında yer alan mersiyeler içerik yönünden değerlendirilmiş ve mersiyelerin metinleri yayımlanmıştır.

MERSİYELER

1*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Âh bugün neş'e-i sūzāna oldum mübtelā
Başıma zindān olur arz u semā 'arş u şerā
- 2 Çün su'âl etdim dile bu hayrete bā' iş nedir
Der a ġāfil lāle-reng oldu zemīn-i Kerbelā

- 3 Söyledim neden kızardı ol zemīn-i muḥterem
Der şehīd oldu o vādīlerde dürr-i Muṣṭafā
- 4 Ben dedim nā-ḥaḳ mı şehīd eylediler onu⁹
Der o ma‘ şūmlarda ḡann eder misiñ nefis ü hevā
- 5 Ben dedim bu māddeniñ tafşīlini eyle beyān
Dedi Baḥrī ḥarf u şavṭla fehṃ olunmaz mā-cerā

2*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 N’oldu ey dil yine yandı ser-te-ser mülk-i vüçūd
Şāh Hüseyniñ kışşasın ‘ayn-ı göñül kıldı şühūd
- 2 Nicedir ol kışşa bildir sen bize ey meh-liḳā
Der nice ta‘ rīf edem bu māddeyi yoḡdur ḥudūd
- 3 Ḥarf ü şavṭ u ‘akl u fikr bu nükṭeyi olmaz muḥīṭ
Bu muşībet ḥikmetin ancak bilir Rabbü’l-vedūd
- 4 ‘İlm-i ḥādiş nice idrāk eylesin bu kışşayı
Ḥayretinden ins ü cinn mest bī-mecāl kıldı sücūd
- 5 Ehl-i beytiñ sūzudur Baḥreddīn’i eden kebāb
Şad hezār olsun selām her birine mişl-i Uḥūd

3*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Ey şabā şāh-ı şehīdimden baña ver bir ḥaber
Kerbelā’ya uğradıñ mı onda gördüñ mü eşer

- Nūr-ı vücūdu tîğ-ı a' dā ile şöyle ser-te-ser
Güller açmış kıadd-i mevzūnu gūyā mişl-i şecer
Nice cūr'et eyledi bu kâra mel' un Şimr-i ħar
La' net olsun ol ħabîşe ħaşre dek etmem zarar
- 2 Ol Yezîd-i bed-fi' âl bilmez Muḥammed ħürmetin
Ümmetiyem deyü eyler da' vā-yı nekbetin
Zulm edip yıkdı nübüvvet gülşeniniñ şevketin
Şüphe yok bulmaz o zâlimler Ĥudâ'nıñ rahmetin
Nice cūr'et eyledi bu kâra mel' un Şimr-i ħar
La' net olsun ol ħabîşe ħaşre dek etmem zarar
- 3 Şâh-ı dîn miḥrâb u minberdi îmân aşḥâbına
Sırr-ı zâtı secdegâh-ı lâ raybe fih¹² erbâbına
İbni Mercân kılmadı ħürmet resûl evlâdına
Kâfir oldu Sa' d' iñ oğlu ṭayanıp ' inâdına
Nice cūr'et eyledi bu kâra mel' un Şimr-i ħar
La' net olsun ol ħabîşe ħaşre dek etmem zarar
- 4 Gör ne mel' undur gürûh-ı ḥâ' inullâhı kôr
Cîfe-i dünyâ için dîn-i Resûlullâh' ı kôr
Cümlesi emr-i Yezîd ile olur dergâhı kôr
Bir içim şu vermeyip sūzân içinde şâhı kôr
Nice cūr'et eyledi bu kâra mel' un Şimr-i ħar
La' net olsun ol ħabîşe ħaşre dek etmem zarar
- 5 Bu cefâya olmadı râzî Cenâb-ı Kibriyâ
Kân döker tâ ħaşre dek billâh Muḥammed Muşṭafâ
Sâḳi-i Kevşer iken ' atşandır el-ân Murtażâ
Mâtemiyle çâk çâk oldu velî Baḥrî gedâ
Nice cūr'et eyledi bu kâra mel' un Şimr-i ħar
La' net olsun ol ħabîşe ħaşre dek etmem zarar

4*

Vezein: 8'li hece ölçüsü¹⁴

- 1 Bād-ı şabā bir haber ver
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
Ehl-i beytden bir eşer ver
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 2 Kerbelā'ya uğradıñ mı
Şāh Hüseyn'imi gördüñ mü
Pâyine yüzüñ sürdüñ mü
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 3 Allāh için olsun şabā
Bir toğru cevāb ver baña
Nicedir Āl-i Muştafā
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 4 Ehl-i beyt āh feryād eyler
‘Arş [u] kürsî tırmaz ağlar
Ol hāk nice qarār eyler
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 5 Ceddi Muḥammed Muştafā
Pederi Şāh-ı lā fetā
Māderi bil Ḥayru'n-nisā
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir
- 6 Ol vādīde nice hāli
Ḥaḳ'dan ğayrı yok mu'îni
Yezîd şarmış civārını
Şāh Hüseyn'im ne hāldedir

- 7 Bir kaçre şu vermez zālīm
Yanar ehl-i beyt-i mazlūm
Şehīd oldu bunca ma‘şūm
Şāh Hüseyn’im ne hāldedir
- 8 Āh iñiler kevn ü mekân
Mātem kılar ehl-i imān
Kān doker muḥibb-i ḥānedān
Şāh Hüseyn’im ne hāldedir
- 9 Mazlūmān-ı ehl-i beytiñ
Ḥāline ağlar āsumān
Arz u semā nemnāk olur
Şāh Hüseyn’im ne hāldedir
- 10 Sever iseñ Muşafāyı
Ḥamse-i Āl-i ‘Abāyı
Tut mātem-i Kerbelā’yı
Şāh Hüseyn’im ne hāldedir
- 11 Ḥasret ile şubḥ u mesā
Dem çek cigerden dā’imā
Cānıñ fedā kıl Bahriyā
Şāh Hüseyn’im ne hāldedir

5*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Yansın ‘ālem ser-te-ser [hiç] kalmasın zerre eşer
Ma‘dūm olsun baḥr u ber ehl-i bey(i)tden yok ḥaber
- 2 Nicedir āhvālleri [hem] Kerbelā’da ḥalleri
Bağlı her cānibleri ‘atşāndır Şāh-ı Kevşer¹⁶

- 3 Vermedi bir atre şuyu¹⁷ ol Fırāt-ı bī-hayā
Haşre dek tā an asın¹⁸ imesin andan bir er
- 4 Z lmetde aldı        ol ř h d ř   e h    ¹⁹
Hayrete d řd  cih n yanmadı ř     a [v ] ř rer
- 5 Baħriy  her dem-be-dem g zleri  an aėlasın²⁰
M tem-i ehl-i beytden ġayrı hi bilmem keder

6*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 C ř edip derd-i der num t zelendi y remiz
Yokdur  h u fiġ ndan ġayrı hi bir  remiz
Kerbela v d lerinde ser-nig n meh-p remiz
Hicr ile hayretlere d řd  bu dil-i  v remiz
  ndel biz l  ma  all h²² b ġıdır g l-z remiz
Rehberimizdir H seyn hem m tem-i env remiz
- 2 Z lm ile s nd rd ler n r-ı er ġ-ı Aħmed'i
H nla²³ tezy n tdiler ol serv-addi  meti
ř     le urdu   rř-ı a  l ya o h nu  h mreti
ıldı c mle k  in t m tem a ıp bu mi neti
  ndel biz l  ma  all h b ġıdır g l-z remiz
Rehberimizdir H seyn hem m tem-i env remiz
- 3 Bilmedi mid r n ol ř hi  g r h-ı z lim n
Yıkdılar b ġ-ı n b vvet kişverini  g lşenin
La  netu' ll hi   l  avm-i Yez d-i ecma  n
H ned n-ı Muřtafa  oldu amu m tem-g z n
  ndel biz l  ma  all h b ġıdır g l-z remiz
Rehberimizdir H seyn hem m tem-i env remiz

4 Kırratü'l-²⁴ ayn-ı Muḥammed Muştafâ ibn-i ²⁵ Alî
Mâderi ḥayru'n-nisâdır hem velîler ekmeli
Enbiyâ'-i sâlifîn şâh-ı şehîddir efḍali
Mâ-verâ-yı nûr durur nûr-ı Muḥammed Muştafâ
²⁶ Andelîbiz lî ma²⁷ allâh bâğıdır gül-zâremiz
Rehberimizdir Hüseyn hem mâtem-i envâremiz

5 Derd ile gel tâzele Baḥrî gedâ bu mâtemi
Nâle vü feryâdını ²⁸ arşa erişdir her demi
Çün zemîn ü âsmân döker bu mâtemle nemi
Bu güne ḥürmet kılan olur [o] şâhın maḥremi
²⁹ Andelîbiz lî ma³⁰ allâh bâğıdır gül-zâremiz
Rehberimizdir Hüseyn hem mâtem-i envâremiz

7*

Vezin: - . - - / - . - - / - . -

1 Dil Muḥarrem'dir bugün âh eylegil
Derd-i chl-i beyt ile vâh eylegil

2 ³¹ Arş u kürs³² efḡân edip nâlân eder
Mâtem ile çarḥı siyâh eylegil

3 Qalb evin beytü'l-ḥazen kıl şöyle kim
Derd-i şâha gönlün âgâh eylegil

4 Vermedi bir kaṭre âb ḳavm-i Yezîd
Cân virüben hem-demiñ şâh eylegil

5 La³³ net et ḳavm-i Yezîd'e rûz [u] şeb
Baḥriyâ şâhını penâh eylegil

8*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 İlāhī Muşţafā ḥaḳḳı ‘adūdan intikāmım al
‘Aliyyü’l-Murtażā ḥaḳḳı ‘adūdan intikāmım al
- 2 Ḥadīce sīne-i şāf²⁸ ğarkā-i elţāf-ı Aḥmed’dir
O pāk ‘işmet-serā ḥaḳḳı ‘adūdan intikām al
- 3 Çü kıldıñ nāzenīn ‘arş u berin aḳdemü’l-kadem
Hemān Ḥayru’n-nisā ḥaḳḳı ‘adūdan intikām al
- 4 Cihāna ser-firāz kıldıñ cemī‘-i ḥüsn ü aḥlāḳla
Ḥasan ḥulḳ-ı Rızā ḥaḳḳı ‘adūdan intikām al
- 5 Beliyyātı o ḥāk-i Kerbelā’da anda ḥatm etdiñ
Hüseyn-i Kerbelā ḥaḳḳı ‘adūdan intikām al
- 6 Aña hem-rāh olan yok derd içinde evvel ü āḥir
‘Alī Zeynü’l-‘Abā ḥaḳḳı ‘adūdan intikām al
- 7 İmām Bāḳır gibi bī-kes ḳalup dergāhına geldim
İmām Ca‘fer hüdā ḥaḳḳı ‘adūdan intikām al
- 8 ‘Adūlar içre ḳaldım şāh İmām Mūsī-yi Kāzımveş
O şāh-ı Belḥ Rızā ḥaḳḳı ‘adūdan intikām al
- 9 Taḳī vü yā Naḳī hem ‘Askerī ḥaḳḳı ‘adālet ḳıl
O Mehdī meh-liḳā ḥaḳḳı ‘adūdan intikām al
- 10 Baña da zulm ederler çār-deh-i mazlūm gibi nā-ḥaḳ
O nesl-i bā-şafā ḥaḳḳı ‘adūdan intikām al

- 11 Bu Baḥre'd-dīn'e nā-ḥaḳ ḡadr edeni ḳoyma uḫrāya
Bu dem Āl-i ' Abā ḥaḳḳı ' adūdan intiḳām al

9*

Vezin: 16'lı hece ölçüsü³⁰

- 1 Muḥarrem māhıdır bugün mātem ḳıl ey dilā mātem
Şehid oldu Hüseyn mazlūm mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh şāh Hüseyn'e şad hezār şāhum Hüseyn'e
La' net ḳātil-i Hüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Hüseyn'e
- 2 Eyledi bir fitne Mervān ağladı zemīn āsumān
Ehl-i īmān oldu giryān mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh şāh Hüseyn'e şad hezār şāhum Hüseyn'e
La' net ḳātil-i Hüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Hüseyn'e
- 3 Ḳuruldu bāzār-ı fitne Yezīd mel' ūn emri ile
Ḳaşd etdi bunca mazlūma mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh şāh Hüseyn'e şad hezār şāhum Hüseyn'e
La' net ḳātil-i Hüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Hüseyn'e
- 4 İbni Ziyād-ı ḳaltabān ehl-i beyte vermez amān
Cem' etdi nice zālīmān mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh şāh Hüseyn'e şad hezār şāhum Hüseyn'e
La' net ḳātil-i Hüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Hüseyn'e
- 5 Sevḳ eyledi Kerbelā'ya tuḡyān etdi Muştafā'ya
Cevr etdi ehl-i ' Abāya mātem ḳıl ey dilā mātem
Selāmullāh şāh Hüseyn'e şad hezār şāhum Hüseyn'e
La' net ḳātil-i Hüseyn'e āh Ḥasan'a vāh Hüseyn'e

- 6 ‘ Amr-ı la‘îndir ser-‘ asker Şimr çekdi şāha ḥaṇçer
Gör n’oldu āl-i Peyğamber mātem kıl ey dilā mātem
Selāmullāh šāh Ḥüseyn’e şad hezār šāhum Ḥüseyn’e
La‘ net kâtil-i Ḥüseyn’e āh Ḥasan’a vāh Ḥüseyn’e
- 7 Vermediler bir kaṭre āb ma‘şūmlar şöyle teşne-yāb
Cigerleri oldu kebāb mātem kıl ey dilā mātem
Selāmullāh šāh Ḥüseyn’e şad hezār šāhum Ḥüseyn’e
La‘ net kâtil-i Ḥüseyn’e āh Ḥasan’a vāh Ḥüseyn’e
- 8 Bu zālimler kılıp da‘ vā İslām’ız derlerdi ḥālā
La‘ net ol kavme dā’imā mātem kıl ey dilā mātem
Selāmullāh šāh Ḥüseyn’e şad hezār šāhum Ḥüseyn’e
La‘ net kâtil-i Ḥüseyn’e āh Ḥasan’a vāh Ḥüseyn’e
- 9 Ceddi Muḥammed Muştafā pederi ‘ Alī Murtażā
Māderleri ḥayru’n-nisā mātem kıl ey dilā mātem
Selāmullāh šāh Ḥüseyn’e şad hezār šāhum Ḥüseyn’e
La‘ net kâtil-i Ḥüseyn’e āh Ḥasan’a vāh Ḥüseyn’e
- 10 Bilmediler miḳdārını dökdüler ḥūn-ı la‘ lini
Esir edip a‘yālını mātem kıl ey dilā mātem
Selāmullāh šāh Ḥüseyn’e şad hezār šāhum Ḥüseyn’e
La‘ net kâtil-i Ḥüseyn’e āh Ḥasan’a vāh Ḥüseyn’e
- 11 Sevḳ itdiler ‘uryān Şām’a yazmağa ‘acizdir ḥāme
Bu aḥvāl-i perişāna mātem kıl ey dilā mātem
Selāmullāh šāh Ḥüseyn’e şad hezār šāhum Ḥüseyn’e
La‘ net kâtil-i Ḥüseyn’e āh Ḥasan’a vāh Ḥüseyn’e
- 12 Baḥrī gedā cān nişār et cānānı kendine yār it
Yezīd’e la‘ net hezār it mātem kıl ey dilā mātem
Selāmullāh šāh Ḥüseyn’e şad hezār šāhum Ḥüseyn’e
La‘ net kâtil-i Ḥüseyn’e āh Ḥasan’a vāh Ḥüseyn’e

10*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Māh-ı Muḥarrem yine tāzelendi derd ü ğam³²
Mātem-i şāh-ı şehīd ile cihān tōldu tā[mā]m
- 2 Ehl-i beyt-i Aḥmed'in āh u fiğānı eri[şi]p
Kürs ile 'arşa hemān ra'şe verir [her] şubḥ u şām
- 3 Faḥr-i cihān Muṣṭafā āh ile kanlar döküben
Ḥadīce hem Fāṭimā mātem ederler[di] müdām
- 4 Derd ile şāh Murtaẓā tutup çarḥın çenberin
Ḥayberveş şarşdırıp mülkü kılan inhidām³³
- 5 [Hem] imāmeyn-i Hümāmeyn yüz tutup ol ḥazrete
Zārılıkla derler yā Qāhir-i Zü'l-intikām
- 6 Baḥr-i 'adālet coşub[an] ḥükmünü icrā kılar
Ol sebebdan kā'ināt [hep] lerze eder ve's-selām
- 7 Bu Baḥre'd-dīn derd ile kanlar döker dem-be-dem³⁴
Ehl-i beyt ḥaḳḳı için raḥm eyle [ey] ḥayru'l-enām

11*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey gönül āh eyle kim geldi erişdi mātemiñ
Qalmadı kevn ü mekân içinde bir yār-ı maḥremiñ³⁶
Ḥüzn ü ğam āh u fiğān oldu enīs-i hem-demiñ
Kerbelā aḥvāline iñler semāvāt u zemīn
Ehl-i beyte zulm eden zālīme la'net her demiñ
Etdi la'net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemīn

2. Kerbelā ahvāli şöyle bağırmı hūn eyledi
 Ehl-i beytiñ sūz u āhı meni mecnūn eyledi
 Dīn[i] yok kavm-i ‘anīd cevriñ efzūn eyledi
 Hānedān-ı Muştafā’niñ rāhatın dūn eyledi
 Ehl-i beyte zulm eden zālīme la‘net her demiñ
 Etdi la‘net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemīn
3. Āh n’idem Şām ehli şāhımı şehīd eyledi³⁷
 Kūfe kavmi sürmelendi eyledi ‘azīm düğün
 İbni Ziyād ile ‘Amr-ı Sa‘d’a la‘net dūn bugün
 Ehl-i Muştafā’yı etdi ‘uryān ser-nigūn³⁸
 Ehl-i beyte zulm eden zālīme la‘net her demiñ
 Etdi la‘net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemīn
4. Vermedi bir kaçre āb āh Muştafā evlādına
 Etdi cevri bi-şümār Āl-i ‘Abā eṭfālīne
 Etdi la‘net ins ü cin kavm-i Yezīd’iñ cānına
 Dökdü kan ‘arş u semā ma‘şüm-ı pākiñ zārına
 Ehl-i beyte zulm eden zālīme la‘net her demiñ
 Etdi la‘net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemīn
5. Düşmedi bir kaçresi şāhiñ demi hāke ebed
 Ağdı ‘arşa enbiyā ervāhına dedi meded
 La‘net inzāl eyledi ol kavm için Rabbü’l-eḥad
 Sen de la‘net et bu kavme Baḥriyā gel etme red
 Ehl-i beyte zulm eden zālīme la‘net her demiñ
 Etdi la‘net anlara ehl-i şimāl ehl-i yemīn

12*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

1. Ey gönül oldu bugün şāh-ı şehīd hūnu revān
 Maẓlūmān-ı ehl-i beytiñ sūzuna yandı cihān
 Āl-i Aḥmed Kerbelā deşinde kıldılar fiğān

Âh bugünde dest-i zâlîme düş oldu mazlûmân
Yâd edip bu kışşayı îñler hemân îñler hemân
Çan döküp derd ile âh derler amân derler amân

2. Ol gürûh-ı zâlimânda merhametden yok eser
Ehl-i beytiñ cânına şaldı sitemden bir şerer
Hânedân-ı Muştafâ çanlar döker şeb tâ-seher
Bilmedi miqdârını Şâh-ı şehidiñ Şimr-i har
Yâd edip bu kışşayı îñler hemân îñler hemân
Çan döküp derd ile âh derler amân dirler amân
3. Cîfe-i dünyâya tebdîl etdi dâreyn devletin
İbni Ziyâd'la 'Ömer giydi fuzüllük kisvetin
Yıkıldılar bâğ-ı nübüvvet gülşeniniñ şevketin
İñletirler haşre dek yâ hû Muhammed ümmetin
Yâd edip bu kışşayı îñler hemân îñler hemân
Çan döküp derd ile âh derler amân dirler amân
4. La'net olsun ol Yezîd'in tâbi'ine şad hezâr
Mazlûmân-ı ehl-i beyte zulm ile etdirdi zâr
Şayd-ı zâlim Muştafâ evlâdını kıldı şikâr
Cümlesin 'uryân edip sevç etdi Şâm'a nâ-bekâr
Yâd edip bu kışşayı îñler hemân îñler hemân
Çan döküp derd ile âh derler amân dirler amân
5. Haşre dek yazsa çalem derd-i derûnumdan eger
Yazamaz bir noktasın hem bilmez aşlından haber
Hânedân-ı Muştafâ vermekdedir cân ile ser
Bende-i Âl-i 'Abâdır Baħrî kemter çan döker
Yâd edip bu kışşayı îñler hemân îñler hemân
Çan döküp derd ile âh derler amân dirler amân

13*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Hānedān-ı Muṣṭafā'yım il ne derse ҡo desin
Kānber-i Şāh Murtaẓā'yım il ne derse ҡo desin
- 2 Varımı yaǵmāladı ' aşķ ile rāhında anıñ
Bende-i Hūlķ-ı Rızā'yım il ne derse ҡo desin
- 3 Tīr-i a' dā açdı dilde şerħa şerħa yaralar
Dil-sūzān-ı Kerbelā'yım il ne derse ҡo desin
- 4 Bāğ-ı hūsnūndūr anıñ fırdevsi tezyīn eyleyen
Kemter-i Zeynū'l- ' Abā'yım il ne derse ҡo desin
- 5 Aldı nūrundan ziyā şems ü ҡamer ol dil-berin
Çāker-i Bāķır şehāyım il ne derse ҡo desin
- 6 Lebleri hāmır-ı ezel oldu cihāna Ca' fer'in
Ol İmāma pīşvāyım il ne derse ҡo desin
- 7 Mūsi-i Kāzım gibi sulṭāna ҡul oldum şükūr
Meddāh-ı ' Alī Rızā'yım il ne derse ҡo desin
- 8 Edemez dil vaşfını şāhım Takīyyū's-ser-verin
Ben muḥibb-i Şāh Nekā'yım il ne derse ҡo desin
- 9 Şāh Ḥasan el- ' Asker'in kān-ı seḫāsından mūdām
Ben ümīd-kār-ı ' aṭāyım il ne derse ҡo desin
- 10 Mehdi'dir ol ser-verin ismi hidāyetdir işi
Mehter-i şāhib-livāyım il ne derse ҡo desin
- 11 Çār-deh-i ma' şūmu yād etdikçe inler cān u dil
Rāhlarında cān-fedāyım il ne derse ҡo desin

12 Ehl-i beytiñ hâk-i pâyıdır bu Bahre'd-dîn gedâ
Maḥrem-i Âl-i 'Abâyım il ne derse ҡo desin

14*

Vezin: - - . - / - - . - / - - . - / - - . -

1 Vechiñde zâhir nûr-ı Hâķ ceddiñ Muḥammed yâ
Hüseyn

Hâķ içindir lâ raybe fih saña muḥabbet yâ
Hüseyn⁴²

2 Ḥayru'n-nisâdır ma' deniñ gevherisiñ Şâh
Ḥaydar'ıñ

Faḥr-i resûldur reh-beriñ câhıñ velâyet yâ Hüseyn

3 Mü'minlere reh-ber olduñ Hâķ yolunda câna
kıydıñ⁴³

Şehîdlere serdâr olduñ rütbeñ şehâdet yâ Hüseyn

4 Zâtıñ şifât oldu Hâķ'a 'ibret-nümâ olduñ ḥalkâ⁴⁴
Vücûduñ oldu muṭlakâ yektâ-yı kudret yâ Hüseyn

5 Bahre'd-dîn mücrim kem-teriñ luṭfuñ recâ eyler
senin

Ḥavl-i maḥşerde Kevşer'ıñ eyle mürüvvet yâ Hüseyn

15*

Vezin: 14'lü hece ölçüsü

1 Mâḥ-ı Muḥarrem bugün ṭulû' etdi zamâna
Ḥânedânıñ fiğâmı erişdi âsumâna

2 O deşt-i Kerbelâ'dır vâdi-i cevri miḥnet
Şusuzluḳla zâlimân zulm etdi mazlûmâna

- 3 Ey zālīm-i bī-amān vay Yezīd-i bed-gümān
N'etdi saña Muştafā kıydıñ gene ĩmāna
- 4 uvvedeki buğzunu küfr ü 'ınā fısqını
Bugün fı'le getirdiñ arışma Müslümāna
- 5 Bir akım fıtnelerle yıkdıñ esās-ı dīni
ıldık havāle zālīm seni 'ādil Raḥmān'a
- 6 Olur mu rāzı Allāh bu zulm-i bī-pāyāna
Ehl-i beytiñ gözyaşı döndü şöyle 'ummāna
- 7 La'net saña avmine şad hezār hem ceddine
Hevā-yı nefse uyup aşd etdiñ mazlümāna
- 8 Hürmet lazım şol avme ki nesl-i Muştafā'dır
Cem' i perişān edip mişāl etdiñ hırmāna
- 9 Muşḥaf-ı kâ'inâtdır şıfâtı maḥz-ı zâtdır
Minber-i ü hem miḥrâbdır lâ-mekānda mihmāna
- 10 Şalât et Muştafāya cümle Āl-i 'Abāya
Şıddık-ı bā-şafāya hem 'Ömer hem 'Oşmān'a
- 11 Baḥrī gedā cān verip yolunda ehl-i beytiñ
Küşte-i nev' anlardır yol yol dārü'l-emāna

16*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Gönül ālūde oldu derd ü ğamla şehir-i mātemde
Siyāh-ı hüzn ü hicrān şardı etrāfımı bu demde
- 2 Ou ille'l-meveddet⁴⁷ sırrı fı'l-urbā⁴⁸yı bünyān et
Egeri baḥtiyār olmak dilerseñ her dü 'ālemde

- 3 Bu derdi aňlamaz bî-derd olan ‘avām ile ebrār
Mücerred ehl-i dil-i pāk tahāretle boyan derde
- 4 Gel ey merd-i vefā aldanma serāba muḥallādır
Gürūh-ı ehl-i beytiñ kıl tefekkür n’oldu meydānda
- 5 Cigerden dem çekip her dem gözünden āşikār eyle
Bu Baḥre’d-dīn gedā nişin bil beyt-i āḫzānda⁴⁹

17*

Vezin: - . - - / - . - - / - . - - / - . -

- 1 Mātemiñle dīde-kanım Yā Hüseyn-i Kerbelā
Ḥasretiñle dil-sūzānım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 2 Göremez bir laḫza çeşm[im] ḫ̣āb-ı rāḫat bî-riyā
Zikr ü fikriñle müdāmım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 3 Dürr-i pāk-i Muştafā’sıñ ma‘deniñ de Fāṭıma
Rāhına fedā-yı cānım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 4 Fāṭımā binti Muḥammed Muştafā ümdür saña
Medḫine ‘āciz zebānım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 5 Şāh ‘Aliyyü’l-Murtażāya tāt-ı dīn başında seniñ
Cān-nişār-ı ḫāk-i pāyım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 6 Nice kaşd etdi saña ḫavm-i Yezīd-i bî-amān
La‘netullāh bî-şümārım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 7 Ḳadr-i pākiñ bilmeyip kıydı o zālīm Şimr-i ḫar
Aña her dem[de] belāyım Yā Hüseyn-i Kerbelā
- 8 Rūz şeb ibni Ziyād’la ibni Sa‘d’a la‘nete
Bu ḫuşūşa mübtelāyım Yā Hüseyn-i Kerbelā

- 9 Meşrebim her dem Hüseyn[î]-meşreb ile yâ İlâh
Her nefes budur amânım Yâ Hüseyn-i Kerbelâ
- 10 Cümle Âl-i Muştâfâ düşmânına düşmāneyim
Dostlarına muhlîşānım Yâ Hüseyn-i Kerbelâ
- 11 Bu belâ-yı Kerbelâ'ya 'arş-ı a' lā kıan doker
Nice dinsic āh figānım Yâ Hüseyn-i Kerbelâ
- 12 Kıl kabûl bu Bahrî kemter kulu ceddiñ 'aşkına
Bende-i Âl-i 'Abâyım Yâ Hüseyn-i Kerbelâ

18*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Bugün şāhım şehîd oldu şehâdet vaktidir şimdi
O mazlûm ehl-i beyt cümle firâkat vaktidir şimdi
Îmān ehli eder feryâd harâret vaktidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la'net vaktidir şimdi
- 2 Muharrem mähiniñ cum' a gününde Şāh şehîd oldu
O mazlûm ehl-i beyt beyninde mâtem āh şedîd oldu
Îmān ehli eder feryâd harâret vaktidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la'net vaktidir şimdi
- 3 Firâk-ı gōncamızla ehl-i îmān 'andelîb oldu
Buña ikdām eden zālīm o dem Hâk'dan ba'îd oldu
Îmān ehli eder feryâd harâret vaktidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la'net vaktidir şimdi
- 4 O şāh-ı Kerbelâ'ya da' vet etdiñ ...⁵²
O ma' şūmlara Hâk'dan kōrkmayıp kıydıñ fuzūllukla
Îmān ehli eder feryâd harâret vaktidir şimdi
O hâ'in fitne-i Mervân'a la'net vaktidir şimdi

- 5 Be hey hâ 'in Hüseyn'e nice cevr etdiñ şusuzlukla
İmân ehlin düşürdüñ mâteme fişk u fücûrlukla
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ 'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi
- 6 Bu ahvâle Muhammed Muştafâ râzı degil billâh
Hużûrunda eder da' vâ 'Aliyyü 'l-Murtażâ vallâh
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ 'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi
- 7 Hemân rûz-ı kıyâmetde eder şakk-i girîbân şâh
Muhibb-i hanedân cümle bu ahvâle ederler âh
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ 'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi
- 8 Gel ey dil hasret-i Şâh ile cigeriñ kebâb eyle
O mazlûm ehl-i beytiñ hâline çeşmiñ sîl-âb eyle
Ki terk-i hubb-i dünyâ eyleyip mülküñ harâb eyle
O şâhiñ mâtemiyle Bahriyâ cismiñ türâb eyle
İmân ehli eder feryâd harâret vaqtidir şimdi
O hâ 'in fitne-i Mervân'a la' net vaqtidir şimdi

19*

Vezin: . - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Bugün ' âlem baña başdan başa dâr-ı cahîm oldu
Vücûdum derd ü ğam hicrân ile naqs-ı saķîm oldu
- 2 Dem-â-dem âh edip dil tâzeler derd-i şehenşâhı
Yok [i]se bir nefes çıkmaz gönülden dil ' alîm oldu
- 3 Egerçi Kerbelâ meydânı hâzır olsa hayretde
Çalıp der idi ki Yâ Rab bugün emr-i ' aẓîm oldu

- 4 Baña şabr et deyü vā^ç iz naşîhatler kılar dā'im
Nice şabr edeyim âh Kerbelâ hûnla nemîm oldu
- 5 O mazlûm ehl-i beytiñ zârını Baḥrî tıyar her an
Anıñçün her ta^ç âm kaṭrân u meşrûbât ḥamîm oldu

Sonnotlar

- ¹ Kerbelâ hadisesi ile ilgili bk.: Köksal 1984; Algül 2009.
- ² Mersiye ve Kerbelâ mersiyeleri ile ilgili bk.: Çağlayan 1997; Toprak 2004; Çiftçi 2008; Arslan – Erdoğan 2009.
- ³ Maktel hakkında bk.: Karahan 1939; Güngör 2003.
- ⁴ Muharremiye hakkında bk.: Uzun 2006.
- ⁵ Bahreddin Divânı tarafımızdan yayına hazırlanmaktadır.
- ⁶ Makale için dergi tarafından belirtilen sınırı aşmamak için mersiyelerin bir kısmına yer verilmemiştir.
- ⁷ Bu ve bundan sonraki numaralandırmada ilk sayı metindeki şiirlerin numarasını ikinci sayı ise o şiirin mısra veya bendini göstermektedir.
- *4. sayfa, 13. şiir.
- ⁹ Mısraın vezni bozuk.
- *14. sayfa, 40. şiir.
- *17. sayfa, 53. şiir.
- ¹² “O’nda (Kur’ân) asla şüphe yoktur.” Bakara, 2/2.
- *17-18. sayfa, 54. şiir.
- ¹⁴ Şiirin bazı mısraları “müstef’ilün müstef’ilün” kalıbına uymakla beraber, vezni 8’li hece ölçüsüdür.
- *22. sayfa, 70. şiir.
- ¹⁶ Mısraın vezni bozuk.
- ¹⁷ Vermedi bir kaṭre şuyu: metinde “Bir kaṭre şu vermedi”.
- ¹⁸ Ḥaşre dek tâ kan aḳsın: metinde “Kaḳsın tâ ḥaşre dek”.
- ¹⁹ Mısraın vezni bozuk.
- ²⁰ Beytin her iki mısraında da vezin bozuk.
- *29. sayfa, 95. şiir.

²² “Benim Allah ile ...”. Lî ma‘ allāh, “Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de gönderilmiş bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.” meâlinde rivayet edilen sözden alınmadır (Yılmaz, 1992: 115).

²³ Hûnla: metinde “Hûn ile”.

²⁴ “Göz bebeği, göz sevinci (gönül açan)”. Bu tabir, göz nûru, gözün aydın olacağı nimet gibi mânâlara gelir; daha çok evlat ve çok değer verilen şeyler için kullanılır. Kur’ân’da üç yerde geçer: Furkân, 25/74; Kasas, 28/9; Secde, 32/17 (Yılmaz, 1992: 96).

* 38. sayfa, 128. şiir.

²⁶ kürs: metinde “kürsî”.

* 40. sayfa, 134. şiir.

²⁸ sâf: metinde “sâfî”.

* 45. sayfa, 150. şiir.

³⁰ Manzume, mütekerrir murabba gibi yazılsa da vezni 16’lı hece ölçüsüdür.

* 51. sayfa, 168. şiir.

³² Mısraın vezni bozuk.

³³ Mısraın vezni bozuk.

³⁴ Mısraın vezni bozuk.

* 54. sayfa, 180. şiir.

³⁶ Mısraın vezni bozuk.

³⁷ Mısraın vezni bozuk.

³⁸ Mısraın vezni bozuk.

* 55. sayfa, 181. şiir.

* 57-58. sayfa, 191. şiir.

* 58. sayfa, 194. şiir.

⁴² Mısraın vezni bozuk.

⁴³ Beytin her iki mısraında da vezin bozuk.

⁴⁴ Mısraın vezni bozuk.

* 70-71. sayfa, 242. şiir.

* 72. sayfa, 246. şiir.

⁴⁷ “... muhabbetten başka...” Şûrâ, 42/23.

⁴⁸ “... yakınlıkta...” Şûrâ, 42/23.

⁴⁹ Mısraın vezni bozuk.

*75. sayfa, 253. Şiir.

*77-78. sayfa, 262. Şiir.

⁵² Metinde şu şekilde:

*84-85. sayfa, 287. Şiir.

Kaynakça

- ALGÜL, H. (2009). Kerbelâ Kanayan Bir Yara Gönül Sızlatan Bir Facia. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- ARSLAN, M. ve Erdoğan, M. (2009). Kerbela Mersiyeleri. Ankara: Grafiker Yayınları.
- ÇAĞLAYAN, B. (1997). Kerbelâ Mersiyeleri. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: GÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÇİFTÇİ, C. (2008). Divan Şiirinde Kerbelâ Ağıtları. İstanbul: Kevser Yayınları.
- GÖLPINARLI, A. (1992). Alevi-Bektaşî Nefesleri. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- GÜNGÖR, Ş. (2003). “Maktel-i Hüseyin”. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 27: 456-457.
- KARAHAN, A. (1939). Anadolu Türk Edebiyatında Maktel-i Hüseyin’ler. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Türkoloji Disiplini Mezuniyet Travayı.
- KÖKSAL, M. A. (1984). Hazreti Hüseyin ve Kerbelâ Fâciası. Ankara: Akçağ Yayınları.
- TOPRAK, M. F. (2004). “Mersiye”. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 29: 215-217.
- UZUN, M. (2006). “Muharremiye”. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, 31: 8-9.
- YILMAZ, M. (1992). Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler. İstanbul: Enderun Kitabevi.